

2021

KØNSLIGESTILLING

Lige muligheder for alle køn

Alle uanset køn, identitet og seksuel orientering skal have lige muligheder og fri livsudfoldelse i leg, uddannelse, arbejde, familieliv og samfundet generelt.

RANDERS

INDHOLD

03 | Forord

04 | Kønsigestilling

– Lige muligheder for alle køn

06 | På arbejdspladsen

08 | I vores serviceydelser

10 | For borgere i kommunen

12 | Fra tanke til politik

Udarbejdet af:

Randers Kommune

Foto:

Randers Kommune/Colourbox

FORORD

Drenge leger med biler, og piger leger med dukker. Er det vores virkelighed eller forholder det sig helt anderledes? Skal vi være kønsneutrale eller kønsbevidste?

Svaret er mere nuanceret end som så og skriver sig ind i en politisk, samfundsmæssig og videnskabelig debat.

Ønsket om ligestilling og lige muligheder mellem køn har rødder i oplysningstiden. Frihed og lighed var vigtige begreber for den enkelte borger. Arbejdet for ligestilling startede som en kamp for frigørelse og lige rettigheder i opgør med synlig forskelsbehandling. I dag skal vi fortsat have fokus på forskelsbehandling, men også myter, stereotype kønsopfattelser og traditionelle forståelser af køn og identitet, som kan fastholde individer i bestemte mønstre. Det kan ses i børns leg og læring, i unges uddannelsesvalg, i voksnes arbejds- og familieliv og i samfundstendenser generelt.

Randers Kommune er hver dag i kontakt med mange mennesker og spiller en stor rolle i borgernes liv og leveduligheder. Derfor er det vigtigt med en politik, som sætter fokus på, at alle uanset køn, identitet og seksuel orientering skal have lige muligheder og frihed til at leve det liv, de ønsker. Heri ligger stor frihed og et personligt ansvar hos den enkelte i at forfølge egne interesser, men også et fælles ansvar for at rumme forskellighed og mangfoldighed.

Politikken er blevet til i et samarbejde mellem politikere, ledere og medarbejdere i Randers Kommune. Politikken skal understøtte, at alle i Randers kommune både børn, unge og voksne har mulighed for at udleve dem, de er og leve det liv, de ønsker.

Torben Hansen
Borgmester

Jesper Kaas Schmidt
Kommunaldirektør

KØNSLIGESTILLING

Lige muligheder for alle køn

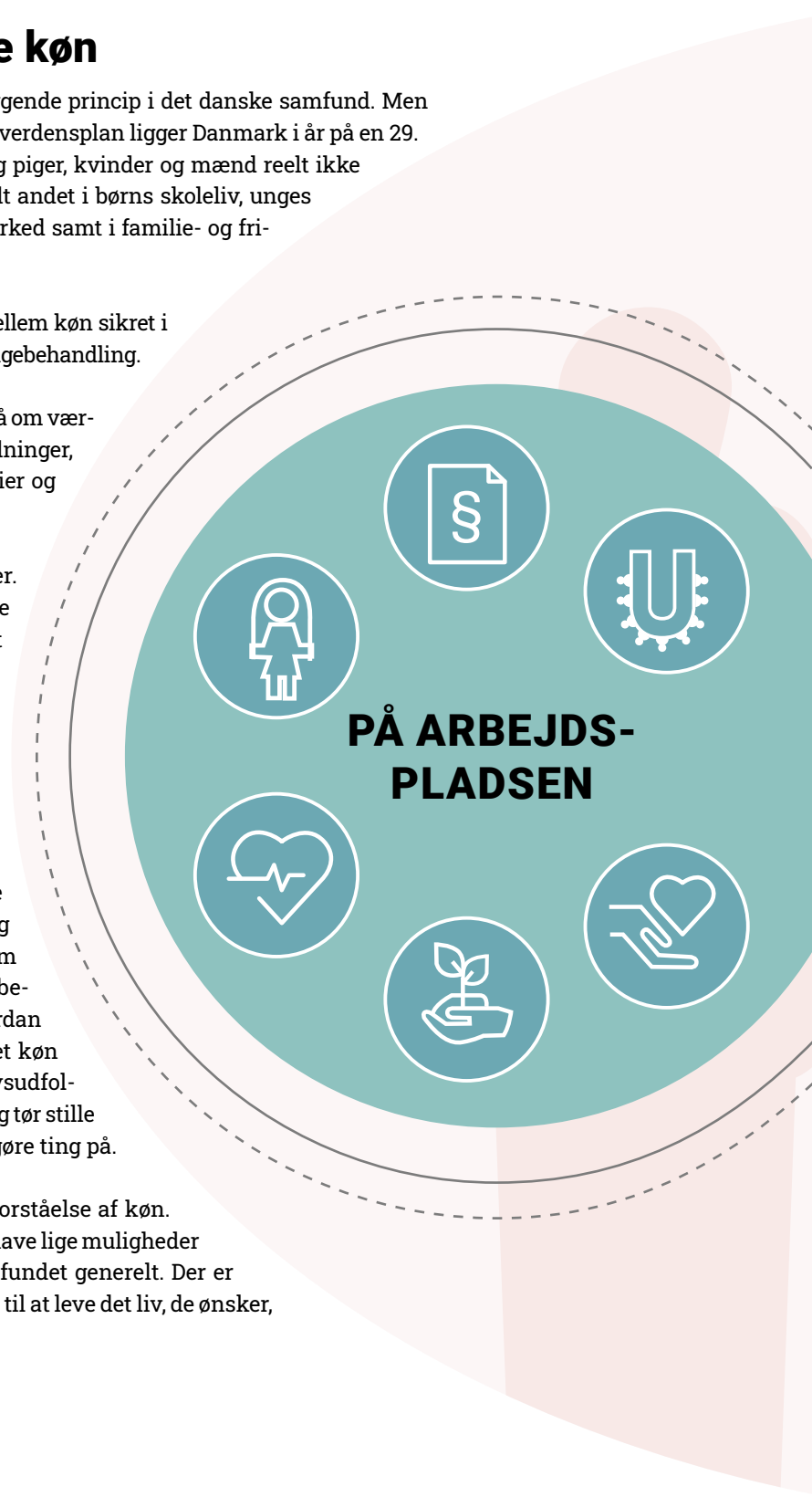
Ligestilling mellem køn er i dag et grundlæggende princip i det danske samfund. Men statistik viser, at vi endnu har en vej at gå. På verdensplan ligger Danmark i år på en 29. plads. Og national statistik viser at drenge og piger, kvinder og mænd reelt ikke har lige gode muligheder. Det viser sig blandt andet i børns skoleliv, unges uddannelsesvalg, det kønsopdelte arbejdsmarked samt i familie- og fritidslivet. Men hvorfor?

På en række vigtige områder er ligestilling mellem køn sikret i lovgivningen, som skal fremme ligestilling og ligebehandling.

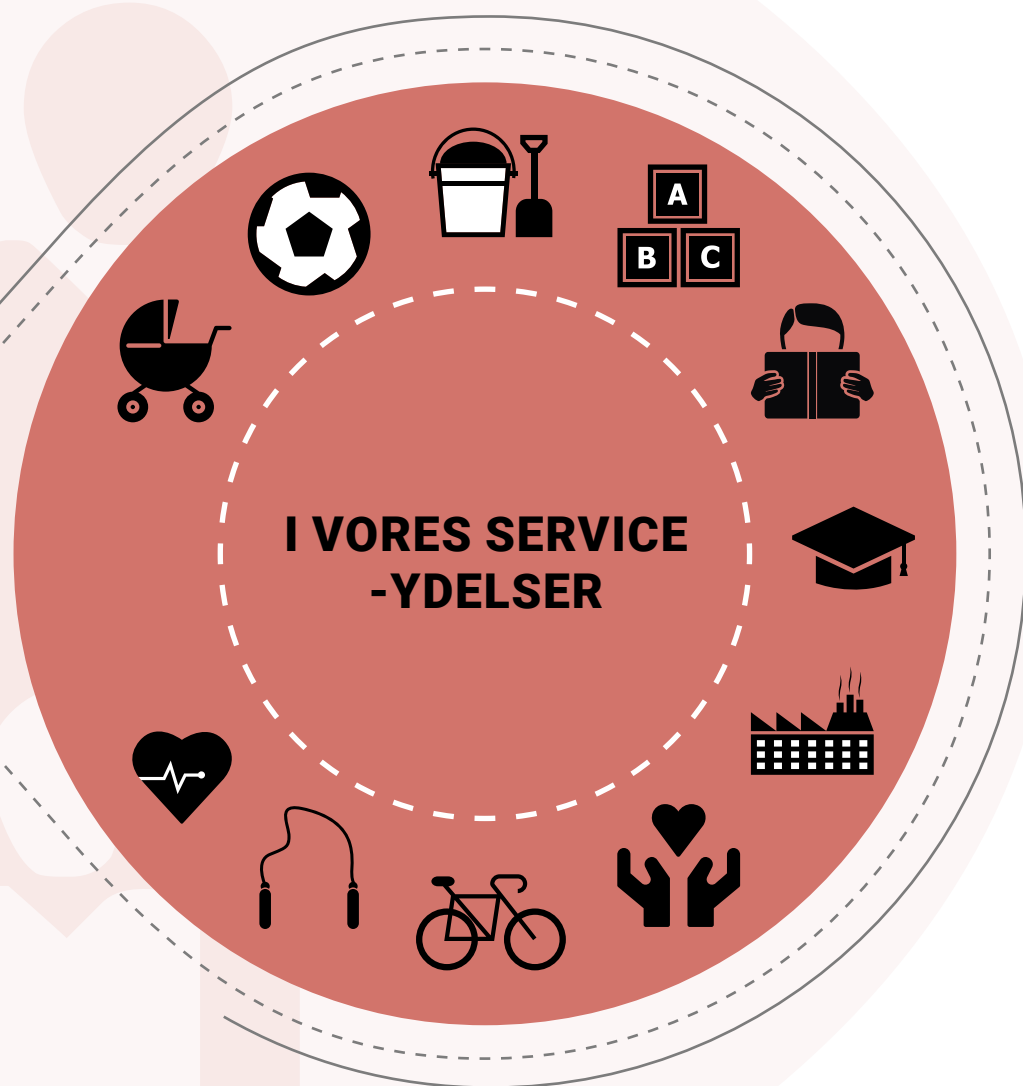
Men en del af ligestillingsarbejdet handler også om værdier og kultur, som ses i hverdagen. Vores holdninger, forventninger og handlinger bygger på værdier og kultur – bevidst og ubevidst.

Som kommune møder vi mange mennesker. Vores arbejdspladser og institutioner er bærere af værdier og kultur, og vi sætter aftryk i mødet med borgerne, hvad enten det er i børnehaver, skoler, beskæftigelsesindsatser, sociale tilbud og omsorgs- og sundhedstilbud. Figuren illustrerer denne samhørighed og gensidige afhængighed. Den er bundet sammen af uendelighedssymbolet, som minder os om, at vi skal have et kontinuerligt og bevidst fokus på kønsligestilling, for at kunne skabe ændringer. Vi er forbundet med hinanden og påvirker hinanden – bevidst og ubevidst. Som kommune har vi et stort ansvar for at være bevidste om, hvordan vi møder borgerne, og hvordan det påvirker deres muligheder, så alle uanset køn og identitet har lige gode muligheder og fri livsudfoldelse. Det kræver, at vi handler, er nysgerrige og tør stille spørgsmål ved vante måder at tænke på og gøre ting på.

I Randers Kommune har vi en mangfoldig forståelse af køn. Alle uanset køn, identitet og seksualitet skal have lige muligheder i leg, uddannelse, arbejde, familieliv og samfundet generelt. Der er plads til forskellighed. Den enkelte har frihed til at leve det liv, de ønsker, og til at indgå i anerkendende fællesskaber.

BORGERE I KOMMUNEN

KØNSLIGESTILLING PÅ ARBEJDSPLADSEN

Alle arbejdspladser i Randers Kommune skal sikre lige gode muligheder og trygge rammer for medarbejdere og ledere. Ingen skal begrænses på grund af deres køn, identitet eller seksualitet. Ledere og medarbejdere, tillidsrepræsentanter og arbejdsmiljørepræsentanter, politisk valgte og de brugervalgte repræsentanter i råd og nævn har alle et ansvar for at skabe en attraktiv arbejdsplads, hvor alle har lige gode muligheder for at udfolde sig.

Fleksibilitet og karrieremuligheder

VI SKAL:

- Understøtte at alle medarbejdere uanset køn og identitet oplever lige gode muligheder for at gøre karriere. Det er viden, evner og kompetencer, der er afgørende for udviklingsmuligheder og lønniveau.
- Arbejde for at forældre har lige gode muligheder for at tage del i familielivet. Alle opfordres til fuldt ud at bruge orlovsmuligheder og til at tage del i barnets opvækst og hverdag.

Job og kompetencer

VI SKAL:

- Udfordre traditionelle forestillinger om kvindefag og mandefag, og skabe attraktive arbejdspladser og jobmuligheder, som alle medarbejdere uanset køn kan se sig selv ind i.
- Sikre at køn ikke har en betydning i ansættelsen. Det er udelukkende kompetencer, som er afgørende for vores valg af nye kollegaer.
- Sørge for at eventuelle særregler på arbejdspladserne ikke er diskriminerende i forhold til køn.

Kommunikation og adfærd

VI SKAL:

- Skabe arbejdspladser der er kendetegnet ved en tryk og respektfuld kultur. Der skal være klare rammer for god adfærd, så ingen oplever krænkelse. Og der skal være en kultur for at tale om uhen-sigtsmæssig adfærd, inden det sker.
- Bidrage til at den enkelte tager ansvar og er bevidst om handlinger og holdninger. Vi skal støtte og bakke hinanden op, så det er i orden at sige fra overfor sexistisk krænkende adfærd.
- Sætte fokus på, hvordan vi kommunikerer med hinanden. Sprog skaber virkeligheder. Vi vil udfordre sprogbrug, som rummer kønsstereotype og diskriminerende formuleringer. Vores arbejdspladser skal favne alle forståelser for køn, seksualitet og identitet.

Fleksibilitet og karrieremuligheder

- Andelen af kvindelige ledere er større blandt lavere ledelsesniveauer end på det øverste ledelsesniveau. Danmarks statistik for Ligestillingsafdelingen, 2019.
- 14 ud af 98 borgmestere er kvinder. Ligeledes er der 7 kvindelige kommunaldirektører. Danske Kommuner.dk.
- Hovedparten af danske fædre ønsker at være meget involverede i barnets første leveår og 86% mener, at det er deres ansvar at være stærkt involveret i børnepasningen. Ministerium for Ligestilling, 2020.
- Kvinder tager 1,68 barnets sygedag, hver gang mænd tager 1 barnets sygedag. Ministerium for Ligestilling, 2020.

Job og kompetencer

- Ca. halvdelen af alle kvinder på arbejdsmarkedet er ansat inden for offentlig administration, undervisning og sundhed, mens det samme gør sig gældende for 17% af de mandlige beskæftigede. Beskæftigelsesministeriet, 2020.
- Mænd udgør 9% af medarbejderne i dagtilbud og 30% på skoleområdet. Randers Kommune data, 2020.
- Mænd udgør 5% af medarbejderne indenfor social- og sundhedsassistenter og -hjælpere. Randers Kommune data, 2020.
- Mænd udgør 49% af medarbejderne indenfor Udvikling, Miljø og Teknik. Randers Kommune data, 2020.

Kommunikation og adfærd

- I en national undersøgelse af Arbejdstilsynet svarede 6% af kvinder, at de havde været udsat for seksuel chikane på arbejdspladsen, mens det gjaldt 2% af mændene. Arbejdstilsynet, Arbejdsmiljø og helbred 2012-2018, 2018.
- Det er en opgave for medindflydelses- og medbestemmelsessystemet (MED) at aftale retningslinjerne – og at følge op på, om de bruges og virker efter hensigten, både i forhold til at forebygge problemer og til at håndtere sagerne, når de opstår. KL og forhandlingsfællesskabet.
- 79% af alle folketingskandidater oplevede sig chikaneret under sidste folketingsvalg. For 21% af kvinderne handlede chikanen om køn, seksualitet og krop, hvor det samme gjaldt for 5% af mændene. Institut for menneskerettigheder Danmark, 2019.

KØNSLIGESTILLING I VORES SERVICEYDELSER

Kommunens serviceydelser påvirker børn, unge og voksnes valg og muligheder i livet. Vores arbejdspladser og institutioner er bærere af værdier og kultur, og vi sætter aftryk i mødet med borgerne, hvad enten det er i børnehaver, skoler, bosteder eller ældrecentre. Som kommune har vi derfor et stort ansvar for at være bevidste om, hvordan vi møder borgerne, så alle uanset køn, identitet og seksualitet har lige gode muligheder og fri livsudfoldelse.

Børn og unge – leg, læring og dannelse

VI VIL:

- Skabe lege- og læringsmiljøer, hvor alle børn og unge kan udfolde og udforske deres identitet og køn, og blive introduceret til forskellige sider af egen og hinandens forståelse af køn.
- Være nysgerrige og udfolde traditionelle forestillinger om køn. Vi skal ikke være ens. Alle børn og unge skal have mulighed for at forfølge deres interesser og blive mødt af pædagoger, lærere og vejledere, som støtter dem i en mangfoldig og nuanceret forståelse af køn og identitet.
- Samarbejde med dagtilbud, skoler, uddannelser og arbejdspladser om at udfordre traditionelle forestillinger om piger og drenges muligheder i livet. Alle børn og unge skal støttes i deres uddannelsesvalg, så kønsforestillinger om fag, uddannelser og jobtyper ikke er styrende for deres uddannelsesvalg og karrierevej. Her spiller vejledning i grundskolen en vigtig rolle.

Voksenlivet – livssituation og livskvalitet

VI VIL:

- Øge opmærksomheden om, hvordan kønsmæssige forhold kan spille ind på voksnes livskvalitet både i forhold til fysisk og mental sundhed som eksempelvis motion, ensomhed og stress.
- Møde den enkelte med tiltag og aktiviteter, som mindsker kønsulighed i sundhed og omsorg.
- Understøtte voksne i svære krisesituationer. Vores tilbud skal give alle køn lige gode muligheder for at håndtere svære livssituationer.

Børn og unge – leg, læring og dannelse

- 61% af de elever, der går børnehaveklassen om, er drenge, mens dette gælder for 39% piger.
- Flere drenge end piger henvises til specialundervisningstilbud.
- Flere drenge oplever højere social trivsel i skolen, hvorimod flere piger opnår bedre karakterer.
- Flere piger end drenge er kommet i gang med en ungdomsuddannelse 15 måneder efter, de har afsluttet 9. klasse.
- På erhvervsuddannelserne er 95% af eleverne på "Teknologi, byggeri og transport" drenge, mens 87% af eleverne på "Omsorg, sundhed og pædagogik" er piger.

Undervisningsministeriet, 2017

Voksenlivet – livssituation og livskvalitet

- Mænd i alderen 40-49 år har i gennemsnit 4 lægebesøg om året, mens tallet for kvinder er 8.
- Middelalderen er 79 år for mænd og 83 år for kvinder.
- En større andel af mænd end ældre kvinder har et usundt kostmønster.
- Kvinder har større risiko for at føle sig uønsket alene end mænd.
- Mænd har større risiko for aldrig eller sjældent at have kontakt med venner og familie uden for husstanden.

Sundhedsstyrelsen, 2018.

- Mænd udgør 77% af alle registrerede hjemløse, mens kvinder udgør 23%.
VIVE, 2019

KØNSLIGESTILLING FOR BORGERE I KOMMUNEN

Randers Kommune ønsker at være en tryk og attraktiv kommune, hvor alle uanset køn, identitet og seksualitet skal opleve tryk og frihed til at leve deres liv og træffe egne valg. Vi ønsker en kommune, som rummer et væld af gode og mangfoldige kulturtilbud, oplevelser, idræts- og fritidstilbud, som appellerer til og inddrager alle uanset køn.

Frihed og tryk

VI ARBEJDER FOR:

- At familiestrukturer og fritidsmiljøer ikke begrænser den enkeltes og grupperes kønsligestilling og muligheder for at leve det liv, de ønsker.
- At den enkeltes frihed ikke begrænses af negativ social kontrol, vold eller chikane – uanset om det er knyttet til den enkeltes køn eller seksualitet.
- At alle uanset køn og seksuel orientering behandles ligeværdigt. Den enkelte skal frit kunne udfolde sig i fritidslivet, arbejdslivet og familielivet. Der skal være åbenhed og plads til mangfoldighed for alle LGBTQA+ personer.

Kultur og dannelse

VI ARBEJDER FOR:

- Et kulturliv som rummer diversitet og mangfoldighed, og også åbner for nye fællesskaber på tværs af kunstnere, kulturudviklere og publikum. Talent skal måles på kompetencer og må ikke påvirkes af den enkeltes køn, identitet eller seksuelle orientering.
- Et aktivt fritidsliv med tilbud, hvor alle uanset køn kan forfølge deres interesser. Fritids- og foreningslivet skaber aktiviteter, som giver lige gode muligheder for at udfolde sig uanset køn og udfordrer traditionelle aktiviteter baseret på køn.

Frihed og tryghed

- 71% af de, der har været udsat for seksuelle overgreb kender gerningsmanden i forvejen. Seksuelle Krænkelser, Heinskou mfl. 2017.
- Mellem 1.600 og 2.700 personer udsættes årligt for vold motiveret af homo- eller transfobi. Heraf anmelder 41% af ofrene volden til politiet. Ministerium for Ligestilling, 2020.
- For 58% af kvinder kan tonen i en debat afholde dem fra at deltage, mens det gælder for 37% af mændene. Ministerium for Ligestilling, 2020.
- Der er defineret 31 forskellige forståelser af kønsidentitet i LGBT-ordbogen. LGBT+ Danmark, Ordbogen, 2020.

Kultur og dannelse

- Kvindelige kunstnere står bag 22% af de værker, som danske kunstmuseer har erhvervet i perioden 2004-2019 og 29% af museers soloudstillinger er kvindelige kunstnere. Organisationen Danske Museer (ODM).
- Drengene trives bedre end piger i fritidsidrætten. Flere drenge end piger drømmer om at blive blandt de bedste inden for deres sport og at kunne leve af sin sport. Center for ungdomsstudier, 2018.
- 78% af alle ledere i Dansk Idrætsforbund er mænd. DIF, 2018.
- 13 ud af 61 idræts forbund har indskrevet kønsdiversitet som et spor i deres strategiaftaler. DIF, 2018.

FRA TANKE TIL POLITIK

Sådan blev politikken til

Politikken er blevet til i et samarbejde mellem politikere, ledere og medarbejdere i Randers Kommune.

Politikken skal understøtte, at alle i Randers kommune såvel børn, unge og voksne samt kommunens medarbejdere og ledere har mulighed for at udleve dem, de er og leve det liv, de ønsker.

Politikken skal inspirere til en mangfoldig forståelse af køn, identitet og seksualitet og ligeledes inspirere til at være nysgerrig og stille spørgsmål ved vante måder at gøre ting på. Vi ønsker derfor, at politikken bringes i spil i forbindelse med lokale dialoger i personalegruppen, MED-samarbejdet, i bestyrelser og ledergrupper.

Som kommune har vi et stort ansvar for at være bevidste om, hvordan vi møder borgerne og, hvordan det påvirker deres muligheder, så alle uanset køn, identitet og seksualitet har lige gode muligheder og fri livsudfoldelse i leg, uddannelse, arbejde, familieliv og lokalsamfundet generelt.